

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJOS UGDYMO DEPARTAMENTAS

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01124 Vilnius, tel. (8 5) 219 1142, el. p. smmin@smsm.lt, <https://smsm.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091

Lietuvos Respublikos
Vyriausybės peticijų komisijai

2023 - - Nr.
I

Kopija
Lietuvos Respublikos
Vyriausybės kanceliarijai
Algimantui Rusteikai
El. p.
rusteika.algimantas@gmail.com

DĖL PETICIJOJE IŠDĖSTYTŲ PRAŠYMŲ IR SIŪLYMŲ

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, gavusi Jūsų raštą, teikia savo atsakymą dėl A. Rusteikos išdėstytų prašymų ir siūlymų.

Gyvenimo įgūdžių programa patvirtinta 2022 m. rugsėjo 30 d. nutarimu Nr. V-1541 „Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymo Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“ pakeitimo“, o nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. pradėta įgyvendinti mokyklose.

Visų formaliojo ugdymo programų rengimas, įskaitant ir Gyvenimo įgūdžių programą, buvo patikėtas srities ekspertams, tačiau atskiri visuomenės nariai ir organizacijos turėjo galimybę teikti pastabas ir pasiūlymus. Pirmasis Gyvenimo įgūdžių programos projektas buvo paskelbtas viešoms diskusijoms 2020 m. gruodžio 14 d., vėliau, gavus pastabų ir pakoregavus, programos projektas buvo skelbtas 2021 m. kovo, liepos, lapkričio mėn., 2022 m. kovo mėn. Siūlymus projektui teikė tokios organizacijos kaip Natūralaus šeimos planavimo asociacija, Lietuvos moksleivių sąjunga, asociacija „Šviesos kampelis“, Lietuvos psichologų sąjungos edukacinės psichologijos komitetas, Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija, Lietuvos tėvų forumas, sąjunga „Vardan šeimos“, Mokymosi šeimoje asociacija, Laisvos visuomenės institutas, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija ir kt. Paskutinį kartą projektas buvo skelbtas 2022 m. liepos mėn. Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS), siūlymų programai negauta. Programos rengimas vyko skaidriai ir atvirai, visos organizacijos buvo kviečiamos įsitraukti ir teikti argumentuotus pasiūlymus. Visi gauti pasiūlymai buvo atidžiai nagrinėjami ir vertinami.

Rengiant „Gyvenimo įgūdžių ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo 5–10 (II gimnazijos) klasėms rekomendacijas“, buvo kviečiamos organizacijos, turinčios reikiamų kompetencijų programoje esančioms temoms. Organizacijų atstovai siūlė viešai prieinamus leidinius, kurie buvo įtraukti į rekomendacijas kaip priemonės mokytojų platesniam susipažinimui

su atitinkamais klausimais. Rekomendacijose pateikta medžiaga nėra vienintelė, kuria mokytojai privalo naudotis. Švietimo, mokslo ir sporto ministerija skatina mokytojus bendradarbiauti su mokyklose dirbančiais psichologais, socialiniais pedagogais, visuomenės sveikatos specialistais, kurie pagal turimas kompetencijas gali pasiūlyti mokytojams ir kitos medžiagos bei priemonių, skirtų pasirengti pamokoms. Taip pat siūloma pasitelkti įvairius partnerius, kurie pajėvintų ir praturtintų mokytojų vedamas pamokas (pvz.: nevyriausybinų organizacijų, visuomenės sveikatos centrų, policijos atstovus (-es), ugniagesius ir kt.). Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas suteikia mokytojams teisę pasirinkti pedagoginės veiklos būdus ir formas, todėl mokytojai laisvi pasirinkti tas mokymosi priemones, kurios padėtų siekti ugdymo tikslų. Metodinės rekomendacijos yra atviros siūlymams ir pildymams, todėl galima teikti pasiūlymus priemonėms, kurios praturtintų mokytojams skirtas rekomendacijas. Atkreipiame dėmesį, kad Gyvenimo įgūdžių ugdymo bendrosios programos įgyvendinimo 5–10 (II gimnazijos) klasėms rekomendacijos nėra baigtinis dokumentas, jos gali būti pildomos naujais metodiniais leidiniais. Šiuo tikslu Ministerija įpareigojo Nacionalinę švietimo agentūrą suburti ekspertų grupę, kuri vertins siūlomų leidinių tinkamumą Gyvenimo įgūdžių programos įgyvendinimui.

Gyvenimo įgūdžių pamoka yra nauja, bet jos turinys apima iki šiol mokyklose dėstytas labai aktualias mokiniams temas, tokias kaip socialinis-emocinis ugdymas, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencija, patyčių ir smurto prevencija, savižudybių prevencija, lytiškumo ugdymas, sveikatos ugdymas, pirmoji pagalba, žmogaus sauga, kurioms įgyvendinti mokyklose trūko nuoseklumo ir tam skiriamo laiko. Pavyzdžiui, žmogaus sauga kaip atskiras dalykas buvo įgyvendinama tik 5, 8, 10 klasėse. Integruotai nuo 2017 m. rugsėjo 1-osios dienos visose mokyklose pagal Švietimo įstatymo nuostatas turėjo būti įgyvendinamos nuoseklios socialinio ir emocinio ugdymo arba prevencinės programos. Taip pat dėstytos sveikatos, rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo temos. Mokytojai, kurie mokė žmogaus saugos dalyką, turėjo baigti atitinkamus kvalifikacinius kursus. Mokytojams, kurie dėstė Sveikatos ir lytiškumo ugdymo bei rengimo šeimai programą mokyklose, buvo surengta daugybė kursų, konsultacijų, kitų kvalifikacijos tobulinimo renginių, pateikta nemažai metodinės medžiagos. Nuo 2023 m. spalio mėnesio Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijoje, nuo lapkričio – Vilniaus universiteto Ugdymo mokslų institute pradedama dėstyti Nacionalinės kvalifikacijos tobulinimo programa, skirta Gyvenimo įgūdžių programos mokytojams. Mokytojų rengimo programas ir jų turinį rengia Vilniaus universiteto Ugdymo mokslų institutas ir Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija.

Šios programos tikslas – sudaryti galimybę kiekvienam mokiniui nuosekliai ugdytis gyvenimui svarbius įgūdžius: socialinius ir emocinius įgūdžius ir gebėjimus, sveikos gyvensenos nuostatas, mokytis saugoti savo ir kitų sveikatą ir gyvybę, pasiruošti kurti asmeninius ir profesinius santykius, pasirinkti profesinį kelią bei tapti jautriems ir atliepantiems kitų asmenų, bendruomenės, visuomenės gerovės poreikius. Ši programa, kaip ir visas ugdymo turinys, yra skirta Švietimo įstatymo 3 straipsnyje nurodytiems švietimo tikslams įgyvendinti.

Gyvenimo įgūdžių bendroji programa nepažeidžia Lietuvos Respublikos Konstitucijos 26 straipsnio, programa apima daug įvairių temų, tačiau religiniai ir doroviniai klausimai sudaro dorinio ugdymo pagrindą, kuris yra privaloma formaliojo ugdymo dalis ir pagal Švietimo įstatymo 31 straipsnį parenkamas tėvų (globėjų, rūpintojų), iki vaikai sueina 14 metų.

Gyvenimo įgūdžių programoje nėra informacijos, kuri niekintų šeimos vertybes, todėl programa neprieštarauja Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo 4 straipsnio 2 skirsnio 16 punkto nuostatoms. Taip pat norime pabrėžti, kad programa remiasi Konstitucinio Teismo 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarime pateiktu konstitucinės šeimos sampratos išaiškinimu, kuris grindžiamas šeimos narių tarpusavio atsakomybe, supratimu, emociniu prierašumu, pagalba ir panašiais ryšiais bei savanorišku apsisprendimu prisiimti tam tikras teises ir pareigas, t. y. santykių turiniu, o šių santykių išraiškos forma konstitucinei šeimai esminės reikšmės neturi.

Tėvai turi teisę dalyvauti parenkant savo vaikui ugdymo programą, formą, mokyklą ar kitą švietimo teikėją, tačiau remiantis Švietimo įstatymo 8, 9, 10 ir 11 straipsniais priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programos įgyvendinamos vadovaujantis

Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiomis programomis, kurias tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, manome, kad Gyvenimo įgūdžių programa neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir kitiems nurodytiems teisės aktams. Informuojame, kad Gyvenimo įgūdžių programos įgyvendinimas nebus stabdomas.

Švietimo, mokslo ir sporto viceministras

Ramūnas Skaudžius